

NEMIS TILINI CHET TILI SIFATIDA O'QITISHDA MOTIVATSIYA OMILLARI

Mansurova Gulbaxor Maxdiyevna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM dotsenti

Аннотация. Мақоллада немис тилини чет тили сифатida o'qitishda motivatsiya omillarining pedagogik ahamiyati tahlil qilinadi. Ichki va tashqi motivatsiya turlari, talabalar shaxsiy qiziqishlari, pedagogik metodlar va interaktiv yondashuvlar motivatsiyani kuchaytirishda qanday rol o'ynashi yoritilgan. Maqola motivatsiya til o'qitish jarayonidagi samaradorlik, mustaqil faoliyat va ijodiy rivojlanishga ta'sirini ko'rsatadi.

Калит so'zlar: motivatsiya, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, til o'qitish, nemis tili, chet tili, pedagogik yondashuv, interaktiv metodlar, shaxsiy qiziqish, o'quvchi faoliyati.

Аннотация. В статье анализируется роль факторов мотивации при обучении немецкому языку как иностранному. Рассматриваются внутренние и внешние виды мотивации, личные интересы студентов, педагогические методы и интерактивные подходы, способствующие повышению мотивации. Статья показывает влияние мотивации на эффективность процесса изучения языка, самостоятельную деятельность и творческое развитие студентов.

Ключевые слова: мотивация, внутренняя мотивация, внешняя мотивация, обучение языку, немецкий язык, иностранный язык, педагогический подход, интерактивные методы, личные интересы, активность учащихся.

Annotation. The article analyzes the role of motivational factors in teaching German as a foreign language. It discusses intrinsic and extrinsic motivation, students' personal interests, pedagogical methods, and interactive approaches that

enhance motivation. The study demonstrates the impact of motivation on language learning efficiency, independent work, and students' creative development.

Keywords: motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, language teaching, German language, foreign language, pedagogical approach, interactive methods, personal interest, student engagement.

Kirish.

Nemis tilini chet tili sifatida o'qitish jarayoni bugungi kunda nafaqat bilim berish, balki talabalarni faol, ijodiy va mustaqil o'qitishga qaratilgan tizim sifatida rivojlanmoqda. Til o'rganish jarayonida motivatsiya eng muhim omillardan biri hisoblanadi, chunki u o'quvchilarning faoliyatini yo'naltiradi, diqqatini jamlaydi va natijalarga erishishga undaydi. Motivatsiya ta'lim jarayonida talabalar qiziqishini uyg'otish, mustaqil o'rganishni rag'batlantirish va o'zlashtirish jarayonini samarali tashkil etishda asosiy vosita hisoblanadi. Nemis tilini o'rganishda talabalar motivatsiyasi turli omillar bilan belgilanadi, ular ichki va tashqi motivatsiya sifatida tasniflanadi. Ichki motivatsiya o'quvchining tilni o'rganishga shaxsiy qiziqishi, shaxsiy rivojlanishga bo'lgan intilishi bilan bog'liq. Tashqi motivatsiya esa imtihon, baho, ota-ona yoki o'qituvchilar tomonidan beriladigan rag'batlantirishlar bilan bog'liq bo'ladi. Shu bois, samarali til o'qitish jarayonida ichki va tashqi motivatsiyani uyg'unlashtirish muhimdir.

Til o'rganishda motivatsiya omillari ko'p qirrali bo'lib, ular o'quvchilarning yoshiga, tilga bo'lgan qiziqishiga, o'rganish maqsadlariga va o'quv muhiti sharoitiga bog'liq. Masalan, talabalar nemis tilini chet tili sifatida o'rganish uchun turli sabablar bo'lishi mumkin: kasbiy faoliyatda foydalanish, xalqaro aloqalarni rivojlantirish, o'zini shaxsiy rivojlantirish, madaniyat bilan tanishish yoki chet elga sayohat qilish. Ushbu maqsadlar talabalarni o'qishga faol jalb qiladi va til o'rganish jarayonini samarali qiladi.

Motivatsiya nazariyasi til o'rganish jarayonida qo'llanilganda talabalar faoliyatining ichki va tashqi omillari aniqlanadi. Ichki motivatsiya talabalarni tilni o'z qiziqishlari, shaxsiy manfaatlari va o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlari

orqali o'qishga jalb qiladi. Masalan, talabalar nemis adabiyoti, kino yoki musiqa orqali tilga qiziqish uyg'otishi mumkin. Shu bilan birga, o'quvchilarning tilga bo'lgan shaxsiy qiziqishi mustahkam bo'lsa, ular o'z vaqtini samarali o'rganishga sarflashga tayyor bo'ladilar.

Tashqi motivatsiya esa talabalarni ma'lum sharoit va rag'batlar orqali o'qishga undaydi. Imtihon baholari, sertifikatlar, stipendiyalar, ota-onaning rag'bati yoki o'qituvchining ijobiy baholashi o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Biroq, faqat tashqi motivatsiya bilan ishlash ichki qiziqishni rivojlantirmasligi mumkin, shuning uchun o'qituvchi bu ikki tur motivatsiyani uyg'unlashtirishga harakat qilishi lozim.

Nemis tilini chet tili sifatida o'qitishda motivatsiya omillarini aniqlashda psixologik yondashuvlar ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning shaxsiy xususiyatlari, qobiliyatlari, qiziqishlari, e'tibor doirasi va o'rganishga tayyorligi motivatsiyani shakllantirishda asosiy ro'lni o'ynaydi. Masalan, yosh o'quvchilar ko'pincha o'yin va interaktiv mashqlar orqali motivatsiyalashadi, kattaroq talabalar esa muammoli vaziyatlar, loyiha ishlar yoki real hayotiy vazifalar orqali motivatsiyani kuchaytiradilar. Shu bois, dars jarayonida turli pedagogik metodlardan foydalanish talab qilinadi.

Motivatsiyani kuchaytirishda o'qituvchi rolini alohida ta'kidlash zarur. O'qituvchi talabalarni faoliyatga jalb qiluvchi, ularni izlanishga undovchi, o'rganish jarayonida rag'batlantiruvchi muhit yaratishi lozim. O'qituvchining pedagogik mahorati, interaktiv metodlardan foydalanish qobiliyati va individual yondashuvi talabalar motivatsiyasini oshiradi. Masalan, darslarda interaktiv suhbatlar, guruh ishlar, rolli o'yinlar, multimedia taqdimotlar va real hayotiy vazifalar motivatsiyani sezilarli darajada kuchaytiradi.

Nemis tilini o'rganishda talabalarning maqsadlari va qiziqishlarini hisobga olish motivatsiya jarayonining samaradorligini oshiradi. Talabalarni individual yondashuv bilan rag'batlantirish, ularning qiziqishlariga mos vazifalar berish va ularni dars jarayonida faol ishtirok etishga undash til o'rganish jarayonini

tezlashtiradi va o'zlashtirish darajasini oshiradi. Shu bilan birga, ijobiy pedagogik muhit, o'quvchilar o'rtasida do'stona munosabat, o'qituvchi tomonidan qo'llab-quvvatlash motivatsiya omilini kuchaytiradi.

Zamonaviy metodik yondashuvlar motivatsiya jarayonida muhim ahamiyatga ega. Masalan, projekt asosida o'qitish, muammoli ta'lim, interaktiv mashg'ulotlar, onlayn resurslardan foydalanish va madaniy kontekst bilan bog'langan vazifalar talabalarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Projekt va muammoli vazifalar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahliliy va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi, shuningdek, o'rganilgan til bilimlarini amaliyotga tatbiq etish imkoniyatini beradi.

Til o'rganishda motivatsiya jarayonida o'quvchilarning yutuqlarini tezkor baholash ham muhimdir. Tezkor va adolatli baholash o'quvchilarda o'z-o'zini rivojlantirishga intilish va qiziqish uyg'otadi. Shu bilan birga, baholash tizimi talabalarning ichki motivatsiyasini mustahkamlashga, ularni ijodiy izlanishga undashga xizmat qiladi.

Ichki va tashqi motivatsiya uyg'unligi til o'rganish jarayonida yuqori natijalarni ta'minlaydi. Ichki motivatsiya o'quvchilarda tilni chuqur o'rganish, mustaqil faoliyat, tilni real kontekstlarda qo'llashga intilish uyg'otadi. Tashqi motivatsiya esa ularni muntazam shug'ullanishga va maqsadga yo'naltirishga xizmat qiladi. Shu sababli darslarni rejalashtirishda bu ikki tur motivatsiyani uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Nemis tilini chet tili sifatida o'qitishda motivatsiya omillari nafaqat til bilimlarini oshirish, balki talabalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham ta'sir qiladi. Motivatsiya kuchli bo'lsa, talabalar o'zini ishonchli his qiladi, o'z fikrlarini erkin ifoda eta oladi va tilni amaliyotda qo'llashga intiladi. Shu bois motivatsiya til o'qitish jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, nemis tilini chet tili sifatida o'qitishda motivatsiya omillari talabalarning tilni o'zlashtirish jarayonini samarali tashkil etishda hal

qiluvchi ahamiyatga ega. Ichki va tashqi motivatsiyani uyg'unlashtirish, o'qituvchining pedagogik mahorati, interaktiv va muammoli metodlardan foydalanish, individual yondashuv va o'quvchilarning shaxsiy qiziqishlarini hisobga olish til o'rganish jarayonini samarali qiladi. Motivatsiya talabalarda tilga qiziqish uyg'otadi, mustaqil faoliyatni rag'batlantiradi va tilni amaliyotda qo'llashga tayyorlaydi. Shu bilan birga, til o'rganish jarayonida motivatsiya nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini oshirishga, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va ijodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Xujanovich, E. U. (2025). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA NEMIS TILINING O'QITILISHI. *Modern education and development*, 38(3), 344-349.
2. Xujanovich, E. U. (2025). NEMIS TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHNING AHAMIYATI. *Modern education and development*, 38(3), 350-355.
3. Xujanovich, E. U. (2026). NEMIS TILINI O'RGATISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 62(2), 160-164.
4. Xujanovich, E. U. (2026). TALABALARGA NEMIS TILINI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV YONDASHUV SAMARADORLIGI. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 62(2), 165-170.
5. Jumanazarovna, N. M. (2022). Influence of goethe's sentimentalism on literary characters. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 11(11), 130-133.
6. Niyazova, M. (2024). ЁШ ВЕРТЕРНИНГ ИЗТИРОБЛАРИ. СЕНТИМЕНТАЛ РОМАНИ КОМПОЗИЦИЯСИДА МАКТУБНИНГ ЎРНИ. *Академические исследования в современной науке*, 3(44), 94-98.
7. Jumanazarovna, N. M. (2025). GYOTE DAVRIDA SENTIMENTALIZMNING SHAKLLANISH OMILLARI. *Modern education and development*, 40(6), 120-124.
8. Jumanazarovna, N. M. (2025). GYOTE IJODIDA MUHABBAT MOTIVINING SENTIMENTAL TALQINI. *Modern education and development*, 40(6), 104-108.

9. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANI: IJTIMOYIY VA IQTISODIY TENGSIZLIK. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 98-104).

10. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANINING POETIK XUSUSIYATLARI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 105-112).